

Pårørende aften
Tønder Kommune d. 7. september 2026

Hvem er jeg?

- Louise Randrup, Konsulent
- Uddannet socialrådgiver
- Tidligere myndighedsrådgiver på det specialiserede voksenområde i en kommune
- Tidligere tilsynsførende i det tidligere Kriminalforsorgen

Program for aftenen

- VUM-processen – en kort introduktion til processen og til, hvem der har ansvaret for hvad
- Afgørelser som individuelle og konkrete vurderinger
- Tavshedspligt i dagligdagen – hvad må vi fortælle jer, og hvornår kan din pårørende sige ja?
- Selv- og medbestemmelse, når den bevilgede støtte skal leveres
- Tak for i aften – og plads til jeres spørgsmål undervejs

Forventningsafstemning

- Vi har til kl. 18.00
- Stil gerne spørgsmål – forhåbningen at I er deltagende...
- Brug gerne eksempler, men vær opmærksom på at vi drøfter temaerne/problematikkerne overordnet og del ikke personlige oplysninger

VUM-processen kort fortalt

- Voksenudredningsmetoden (VUM 2.0) er en systematisk metode til sagsbehandling på voksenområdet – det er et redskab, der bruges fra første henvendelse til kommunen til opfølgning på indsatsen
- Sagsåbning – henvendelsen modtages, sagen oprettes i kommunes system, og borgeren informeres og giver samtykke, såfremt det er muligt
- Sagsoplysning – borgerens ønsker, funktionsevne og behov for støtte udredes
- Sagsvurdering og afgørelse – faglig vurdering, mål og evt. handleplan, og en konkret, individuel afgørelse
- Bestilling og levering – myndigheden bestiller indsatsen, og tilbuddet leverer og dokumenterer støtten
- Opfølgning – der følges op på mål og virkning, og indsatsen justeres efter behov

Temaerne i udredningen

- Ønsker, håb og drømme – hvad der er vigtigt for borgeren i hverdagen og på sigt
- Funktioner og forhold – fysiske og mentale funktioner, sociale forhold og sundhedsforhold
- Aktivitet og deltagelse – relationer, samfundsliv, kommunikation, praktiske opgaver, egenomsorg og mobilitet
- Omgivelsesfaktorer – bolig, netværk og pårørende – det, der støtter eller spænder ben
- VUM mødet/opfølgningen er en samtale, ud fra borgerens forudsætninger. Funktionsevnen beskrives som handlinger – hvad har borgeren af aktive handlinger, uden støtte.
- Borgerens egen stemme er udgangspunktet. Som pårørende kan I bidrage med jeres perspektiv – med borgerens samtykke
- Det, der skrives ned, skal være faktiske observationer – myndighed må ikke lave antagelser

En afgørelse er en myndigheds beslutning om, hvad der er eller skal være ret over for en borger. Det kan for eksempel være en beslutning, der fastslår, om borgeren har ret til eller ikke ret til at få en ydelse. Det kan også være myndighedens beslutning om, at borgerens ydelse ændres.

Kilde: Ankestyrelsen <https://www.ast.dk/for-myndigheder/artikler/2021/sep/ny-vejledning-om-afgoerelsesbegrebet>

Afgørelser som individuelle og konkrete vurderinger

- Ingen to mennesker har samme behov – hjælpen skal passe til din pårørendes hverdag
- Loven kræver, at der ses på den enkelte. Der må ikke gives eller afslås hjælp, fordi ”sådan plejer vi at gøre” ved en bestemt diagnose
- Det sikrer retssikkerheden. Når vurderingen er konkret og individuel, kan man se, hvad den bygger på – og klage ved uenighed
- Der tages udgangspunkt i din pårørendes ønsker og mål, og i hvad han eller hun selv kan – med og uden støtte
- Afgørelsen skrives med en begrundelse, så det fremgår, hvilken støtte der gives, hvor meget og på hvilken baggrund
- Behov og lovgivning ændrer sig – derfor følges der op og justeres, og fremsendes ny afgørelsen

Tavshedspligt – hvad må vi fortælle jer?

- Tavshedspligt betyder, at vi ikke må fortælle andre om din pårørendes forhold – heller ikke til dig, medmindre han eller hun har sagt ja til det
- Det kan opleves som en mur. Men reglen er der for at beskytte din pårørende og hans eller hendes ret til selv at bestemme
- Når din pårørende siger ja til, at vi må tale med dig, skrives det i en samtykkeerklæring. Hvis din pårørende kan give et informeret samtykke. Den kan altid ændres eller trækkes tilbage
- Din pårørende kan altid have en bisidder med til møder – for eksempel dig, men kan også afvise at du deltager, hvilket skal respekteres
- Du må altid fortælle medarbejder og sagsbehandler, hvad du ser og er bekymret for.
- Medarbejderne må også altid tale med jer i generelle vendinger om regler, tilbud og muligheder

Bisidder og Partsrepræsentation

Bisidder

- Du deltager i møder sammen med din pårørende.
- Du kan lytte, stille spørgsmål og hjælpe med at huske evt. aftaler.
- Du støtter borgeren, men du træffer ikke beslutninger på din pårørendes vegne.

Partsrepræsentant

- Du har en gældende fuldmagt fra din pårørende.
- Så kan du kommunikere med kommunen på din pårørendes vegne, som part i sagen.
- Du modtager ofte breve og afgørelser i sagen, så længe din pårørende ønsker det.

Hvem afgør, om din pårørende selv kan give et informeret samtykke?

- Det gør rådgiveren, der har sagen. Det er ikke noget, en læge eller en anden myndighed kan/skal godkende først
- Rådgiveren ser på den enkelte beslutning: Forstår din pårørende, hvad det handler om, hvad konsekvensen er – og kan han eller hun sige, hvad han eller hun vil?
- En diagnose betyder ikke i sig selv, at man ikke kan sige ja eller nej. Mange kan tage stilling på nogle enkle områder, om hvad de har lyst til, men ikke på alle
- Rådgiveren har pligt til at forklare tingene, så din pårørende kan forstå dem. Er forklaringen ikke god nok, gælder samtykket ikke
- Oplysninger fra læge eller behandler kan indgå – men det er rådgiveren, der har til opgave at indsamle viden og vurdere, om det har relevans for sagen.
- Vurderes det, at din pårørende ikke give et informeret samtykke, skal der vurderes på, om der skal udarbejdes en pårørende attest, via egen læge og familieretshuset, eller om der skal søges om værgemål. Det er udelukkede Familieretshuset, der kan beskikke en værge
- Du kan ikke sige ja på hans eller hendes vegne, fordi du er pårørende.

[Attest til nær pårørende](#)

[Hvad er værgemål?](#)

Selv- og medbestemmelse i hverdagen

Grundloven §71

Den personlige frihed er ukrænkelig...

Stk. 2. Frihedsberøvelse kan kun finde sted med hjemmel i loven

[Grundloven](#)

Selv- og medbestemmelse i hverdagen

- Udgangspunktet er, at din pårørende selv bestemmer – også når hjælpen er bevilget
- Støtten skal styrke det, han eller hun selv kan – ikke overtage mere end nødvendigt
- Medbestemmelse er hverdagen: Hvornår hjælpen kommer, og hvordan den gives
- Et samtykke skal være frivilligt, konkret og forstået – og kan altid ændres
- Kommunen skal sikre, at støtten er tilrettelagt, så din pårørende kan tage imod den bevilliget støtte

Selv- og medbestemmelse - personlig værge

Hvad kan en personlig værge fx ikke tage stilling til?

- Praktiske forhold, fx valg af tøj, sengetider, deltagelse i måltider eller korte udflugter.
- Oprettelse af ægtepagt
- Ansøgning om separation eller skilsmisse.
- Retlige beslutninger om personens børn, fx ændring af fælles forældremyndighed.
- Forbud mod at besøge familie, venner eller andre.
- Ændring i hvem der er begunstiget i en forsikring – det vil sige at ændre hvem der skal modtage udbetalingen fra en forsikring.
- Oprettelse af testamente.
- Navneændring.
- Fravalg af livsforlængende behandling.

Når din pårørende ikke vil tage imod hjælpen

- Et nej skal tages alvorligt – men kommunen skal undersøge, hvorfor borgeren siger nej. Behovet for støtte forsvinder ikke
- Det kan handle om formen, tidspunktet for leveringen eller om leverandøren. Så skal indsatsen justeres, det kan være pædagogisk men nogle justeringer foretages af sagsbehandler.
- Kommunen (rådgiveren på kommunen) har en pligt til at undgå omsorgssvigt over for borgere, der ikke selv kan varetage egne interesser
- Omsorgspligten må aldrig udføres med fysisk tvang – vejen er motivation og tryk
- Magtanvendelse er en undtagelse med helt særlige regler

Tak, fordi I tog jer tid til at komme i aften